

Список використаних джерел:

1. Пустобаєва Ю.А. Историческая обусловленность возникновения и развития института прав и свобод человека и гражданина в Украине // Право і безпека. Науковий журнал. – Харків: НУВС, 2003. – № 2'1. – С. 35–46.
2. Пустобаєва Ю.А. Загальне визначення поняття правового статусу людини та громадянина і співвіднесення його з поняттям правового становища засуджених // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – Харків: 2003. – Вип. № 22. – С. 213–218.
3. Пустобаєва Ю.А. История формирования прав и свобод человека и гражданина // Право і безпека. Науковий журнал. – Харків: НУВС, 2003. – № 2'2. – С. 30–35.

Німак А.Л.*студентка,**Вінницький торговельно-економічний інститут**Київського національного торговельно-економічного університету***НАКАЗ ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ**

На сьогоднішній день українська держава знаходиться на етапі реформування державного управління, політичної системи, публічних інститутів та галузей. Складовою частиною цього процесу реформування є правове забезпечення нормальної управлінської діяльності, як внутрішньої властивості будь-якого суспільства на всіх щаблях його розвитку. Під час реалізації управлінської функції, підґрунтям якої є владні відносини, особи, що реалізують розпорядчі повноваження, та особи, які їх виконують, знаходяться на різних управлінських рівнях й між ними існують відносини влади та підпорядкування, основою яких виступає наказ. У підручниках з кримінального права під наказом слід розуміти вимогу, яка викладена в усній, письмовій формі чи за допомогою засобів зв'язку, органами управління чи уповноваженою особою, які наділені відповідною компетенцією щодо вчинення або не вчинення певних дій іншою особою чи колом осіб, для яких виконання такої вимоги є їх обов'язком [4].

Вагомий внесок у розробку проблемних питань регулювання обставин, що виключають злочинність діяння, внесли Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, Г.М. Анісімов, Ю.В. Баулін, В.М. Білоконеv, П.П. Богуцький, В.П. Бодаєвський, В.В. Бондарев, В.О. Бугаєв, В.П. Зімін, М.І. Карпенко, В.І. Касинюк, В.А. Клименко, В.К. Матвійчук, О.М. Сарнавський, І.І. Слуцький, М.М. Сенько, О.С. Ткачук, М.С. Туркот, М.І. Хавронюк, С.О. Харитонов, Г.І. Чангулі.

Метою даного дослідження є аналіз кримінально – правових ознак наказу як обставини, що виключає злочинність діяння.

Обставини, що виключають злочинність діяння, за своєю юридичною природою є видом правомірної поведінки, під якою розуміється, насамперед, поведінка, що відповідає вимогам законодавства. Відомо, що будь-яка правомірна поведінка відповідно до своєї юридичної форми поділяється на декілька груп, а саме: здійснення особою свого юридичного права, використання юридичної волі, захист законних інтересів, виконання юридич-

ного обов'язку. Ці форми поведінки властиві й правомірним вчинкам, що виключають злочинність діяння.

Відповідно порядку виконання та віддання наказів у військовій сфері військовослужбовець зобов'язаний беззастережно виконувати накази командира (начальника), а відповідальність за віддання, наслідки та відповідність наказу з законодавством несе особа, яка його віддає (окрім випадків віддання та виконання явно злочинного наказу). Відповідний порядок визначено в Законі України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» (статті 11, 35–37) [3].

За невиконання законного наказу саме у військовій сфері передбачена кримінальна відповідальність у статтях 402, 403 КК України. З огляду на викладене, інститут виконання наказу та розпорядження потребує комплексного дослідження з урахуванням особливостей військової сфери. Зауважимо, що це – правовий обов'язок, сутність якого полягає у державно-правовій необхідності певної поведінки. Виконання правомірного наказу завжди є обов'язковим, однозначним, безумовним і беззаперечним, оскільки суспільство та держава відчують потребу в таких діях і забезпечують їх правовими санкціями [2, с. 55].

На оцінку законності або незаконності наказу впливають різні обставини: професійний досвід, міра усвідомлення обстановки та інші чинники. У деяких ситуаціях, коли існує різний ступінь обізнаності про конкретні обставини, протиправність виконання наказу об'єктивно може бути усвідомлена лише підлеглим, а не начальником, який віддав наказ. Ця проблема досі залишається не вирішеною на практиці й не врегульованою законодавчо.

Тому, під злочинним наказом слід розуміти наказ, яким вимагається вчинити діяння, що передбачене кримінальним законом як злочин (формальний аспект) та яке посягає на цінності, що перебувають під кримінально-правовою охороною (матеріальний аспект). Саме по собі віддання такого наказу, за наявності необхідних підстав, містить ознаки злочину. Останнім часом в Україні почастишали випадки здійснення незаконних наказів, які безпосередньо пов'язані із розстрілом людей під час Революції Гідності, проведенням військових дій в зоні АТО [1]. Яскравий приклад 2014 рік, коли була спроба ввести війська в Київ. Проте, тоді самі військові саботували виконання цього злочинного наказу.

Слід зазначити, що саме поняття наказу присутнє не тільки у військовій сфері, на практиці найчастіше виникають ситуації, коли особа заподіює шкоду, виконуючи наказ свого начальника чи керівника. Проте ст. 41 охоплюються не тільки накази окремих службових осіб, а й акти колегіальних органів, які за своїм характером аналогічні наказу (такими, зокрема, є деякі розпорядження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, рішення місцевих рад та їх виконавчих комітетів), важливо те, що особа яка виконала наказ не усвідомлюючи його злочинність, не несе кримінальної відповідальності, відповідальності підлягає тільки та особа, що віддала злочинний наказ.

Зважаючи на те, що вітчизняне законодавство постійно зазнає змін, положення ст. 41 КК України потребує уточнення і доповнення. Оскільки в

законі наявні недоліки, які ускладнюють кримінально-правову кваліфікацію дій винних осіб, а також відсутні надійні механізми правового захисту осіб на яких покладено обов'язок виконання наказів. Разом з тим проблематика управлінських відносин, розуміння наказу, порядку його виконання, ознак законності наказу також потребують подальшого детального дослідження, у тому числі й з урахуванням зарубіжного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Навроцький Д. Наказ у військовій сфері як обставина, що виключає злочинність діяння / Д. Навроцький // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2015. – № 2. – С. 111–115. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
2. Панов М.І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) / Панов М.І., Касинюк В.І., Харитонов С.О. – Х.: Харків юридичний, 2016. – 172 с.
3. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 548-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/548-14>
4. Кримінальне право України (Г.В. Андрусів, В.В. Бенківський); за ред. П.С. Матишевського. 1997–512 с.

Рахманов М.О.

студент,

Науковий керівник: Корецький С.М.

кандидат юридичних наук, доцент,

Київський національний університет культури та мистецтв

ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА СПОСОБИ ЇЇ ЗАПОБІГАННЯ

У наш час проблема злочинності неповнолітніх залишається актуальною не тільки для України, але й для всього суспільства в цілому, яке намагається знайти та виробити ефективні, а разом з тим гуманні заходи профілактичного впливу і боротьби з цим небезпечним явищем. Ефективність цієї боротьби залежить не тільки від тієї уваги, яка приділяється державою і суспільством проблемам покоління, що підростає, а і від досягнень кримінально-правової науки, яка глибоко вивчає підліткову злочинність і створює на цій основі рекомендації для попередження її подальшого зростання [1, с. 208].

Явище злочинності неповнолітніх за своїм змістом являє собою кримінальну активність дітей віком від 11 до 18 років. Характер і спрямованість кримінальної активності неповнолітніх зумовлюється несприятливими умовами формування й розвитку їх особистості в підлітковий період, віковими особливостями мотивації, способом життя, а також впливом осіб, які мають кримінальний досвід. Ну думку професора Головкина Б.М. неповнолітні стають на шлях вчинення злочинів з чотирьох основних причин: перша – їх втягують у злочинну діяльність дорослі особи, які мають кримінальний досвід; друга – через заборонену (протиправну) поведінку діти